

Sanat Eğitiminde Kolaj Tekniği ve Öğrencilerin Kompozisyon Kurma Becerilerine Katkısı

Evrım ÇAĐLAYAN*

Öz

Resim sanatında kolaj tekniği 20. yüzyılın başlarından itibaren kullanılmaktadır. Öncü isimleri arasında Picasso ve Braque'nin yer aldığı bu teknik geleneksel resim malzemelerinin yanında farklı malzemeleri de kullanmayı olanaklı kılmıştır. Sanatta ortaya çıkan bu yeni teknik zamanla sanat eğitimi sürecinde de yer almıştır.

Bu araştırmanın amacı; kolaj tekniğinin öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine katkısını araştırmaktır. Nitel araştırma yaklaşıminin benimsendiği araştırmada, öğrencilerin kolaj tekniğinden yararlanarak kurdukları kompozisyonlar alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgular, kolaj tekniği kullanılarak yapılan öğrenci uygulamalarının tasarım ilkeleri açısından yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin kazanımları, ortaya çıkan uygulamaların nitelikleri ve uzmanların yorumları birlikte değerlendirildiğinde kolaj tekniğinin örneklemede yer alan öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine olumlu katkı yaptığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sanat eğitimi, resim, kolaj, tasarım ilkeleri, kompozisyon.

Collage Technique in Art Education and Contribution to the Skill of Students to Build Composition

Abstract

Collage technique has been used since the beginning of the 20th century in art of painting. Among its leading names, Picasso and Braque's technique has made it possible to use different materials besides traditional painting materials. This new technique, which emerged in art, took place in the process of art education with time.

The aim of this research is to search the contribution of collage technique to the skill of students to build composition. In this research, in which the qualitative research approach is interiorized, composition of the students that they make by using the collage technique are presented to oppinions of the experts. Analysis of the obtained data showed that collage technique contributes the skill of students to build composition. In the results of research; it can be said that the collage technique developed the skills of students to build composition.

Keywords: Art education, painting, collage, design principles, composition.

*Yrd.Doç.Dr., Karabük Üniversitesi, Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Karabük.
e-posta: ecaglayan@karabuk.edu.tr

Giriş

Kolaj tekniğinin kullanıldığı örnekleri sanat tarihi içinde farklı uygulamalarda görmek mümkündür. İçeriğindeki kesme ve yapıştırma eylemleri bu tekniğin bir seçenek olarak kullanılmasını sağlamaktadır. Teknik olarak kolajın örnekleri; Orta Asya ve Uygur Türklerinde, Mısır duvar resimlerinde, Bizans ikonalarında ve Japon sanatında görülmektedir (Kafkas, 2008; Güneş, 2013). Osmanlı minyatür sanatında da kolaj tekniğinin kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. 18. yy. padişah portreleri albümü içinde yer alan 27 padişah portresinde takı, hançer, düğme gibi ayrıntılarda parlak kâğıt parçaları kullanılarak kolaj yapıldığı (Bağcı, S., Çağman F., Renda, G. ve Tanındı, Z., 2006) belirtilmektedir. Tuval resminde kolaj tekniği ise, 20. yüzyılın başlarında Avrupa resim sanatında görülmektedir. Bu dönemde sanatçılar, geleneksel resim malzemelerinin yanında farklı malzemeleri de sanat eserlerinde kullanmaya başlamışlardır. "Picasso ve Braque'nin 1911 ve 1912'deki sanat eserlerinden olan natüromortların içinde gazete ve sandalye parçaları kullanılmıştır" (Vaughan, 2005, s.31). Bu denemeleri takip eden yıllarda Picasso ve Braque boya ve fırça gibi geleneksel resim malzemelerinin yanında kumaş, gazete, dergi, vb. malzemeleri kullanarak kolaj tekniğinde eserler üretmiş ve yeni bir düşüncenin ortaya çıkmasını sağlamışlardır. "Kübist resimle birlikte malzemenin resme girişi, tuvalin olanaklarını arttırmış ve tuval nesnesinin sadece bir yanılsamadan ibaret olmadığının fark edilmesini sağlamıştır" (Çetin ve Sarıkahya, 2017, s.195).

"Kolaj çalışmalarında kompozisyonları oluşturan nesnelere; müzik aletleri, fotoğraf, gazete, kitap, dergi, renkli kâğıtlar, kartonlar ve tüketilen her türlü nesne olmuştur" (Öztütüncü, 2015, s.90). Sanatçıların bu malzemeleri kullanmaları ile birlikte; tek başına sanatsal bir niteliğe sahip olmayan bu imgeler ve nesnelere, bir kompozisyon içinde değerlendirilmiş ve sanat eserinin bir ögesi olarak kullanılmıştır. Resim sanatında 1900'lü yılların başında ortaya çıkan kolaj tekniğinin sanat eğitimindeki yerini algılamak için kolaj ile ilgili literatürde yer alan tanımları incelemek gerekmektedir. Fransızca '*collage*' sözcüğünden gelen kolajın sözlük anlamı;

kâğıt, bez veya fotoğraflar gibi çeşitli materyallerin veya nesnelere daha büyük bir yüzeye yapıştırıldığı bir resim (Cambridge Dictionary) olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) ise içeriğinde yer alan kesme ve yapıştırma eylemleri ile ilişkisinden dolayı kelimenin Türkçe karşılığını 'kesyap' olarak vermektedir. Turani (2006, s.73) kolaj tekniğini "bir resmin bünyesine uygun olarak yapıştırılan çeşitli kâğıt parçaları yada buna benzer gereçlerle yapılan eser" olarak tanımlamaktadır. "Farklı bir tanımda ise kolaj; gazete kupürleri, kâğıt parçaları, ip, vb. konu ile ilgili olmayan nesnelere ve malzemelerin iki boyutlu bir yüzeye yapıştırıldığı bir sanat çalışması olarak tanımlanır" (Weisstein,1978, s.130). Bu tanıma ek olarak kolajın; "elde mevcut her türlü organik, ya da inorganik hazır materyalin, basılı, çizili ve foto grafik malzemenin (imaj), önceden bilinen hayat bağlamından koparılıp alınarak, yeni bir bağlama hizmet edecek doğrultuda, yeni bir kurgusal kaygısıyla bir yüzey üzerine yapıştırılarak elde edildiği" (Ergün, 2012, s.5) söylenebilir. "Kendileri sanatsal nitelikte olmayan çeşitli malzemeler, yalnızca bir kompozisyon oluşturmak için kullanılmaları sayesinde bir sanat yapıtı meydana getirilebilmektedir" (Sözen ve Tanyeli, 2005, s.137).

İlgili literatürde yer alan tanımlamalardan anlaşılacağı üzere kolaj tekniğinin temelinde; sanat açısından geleneksel olmayan malzemeler yer almaktadır ve günlük yaşam için üretilen bu nesne veya malzemeler sanatsal bir amaç içinde değerlendirilmektedir. Bu malzemelerin yanında, tanımlarda yer alan diğer kavramlar kurgu, kompozisyon ve yapıştırma eylemidir. Bu kavramlardan yola çıkarak kolaj 'üretim amacı sanatsal ihtiyaca dayanmayan çeşitli malzemelerin, sınırları belirlenmiş bir alan içinde kompozisyon ilkelerine göre yapıştırılarak oluşturulan düzenlemelerdir' şeklinde bir tanım önerilebilir.

Kolaj tekniği, ilk örneklerin sergilendiği 1900'lü yılların sanat ortamında çeşitli tartışmaların yaşanmasında sebep olmuştur. Kumaş bir örtüyü tuval üzerine boyamak yerine o örtüyü tuval üzerine yapıştırmak o dönemin sanatçısına/ressamına mevcut

sınırların ötesine geçme imkânı sunmuştur. "Sanatçılar eserlerinde, yeniliğin getirdiği değişimler arasında yer alan kolaj tekniğini de farklı şekillerde uygulamışlardır" (Beyoğlu, 2015, s.227). Bu sayede sanatçı, zihninde yer alan fikri aktarmak için en uygun malzemeyi seçebilmiştir. Bu malzeme kimi zaman bir eldiven, kimi zaman ise bir sandalyenin ahşap ayağı olmuştur. Sanatçıya farklı bir imkân sunan bu teknik zamanla sanat ortamında kabul görmeye başlamıştır. İlk kez uygulanan eserlerden günümüze kadar geçen süreçte kolaj tekniği temel alınarak; asamblaj, dekolaj, fotomontaj, video kolaj gibi farklı denemeler yapılmış ve sergilenmiştir. Bu denemeler sonucu ortaya çıkan yeni eserler kolaj tekniğinin kabul görmesini sağlamıştır.

Sanat eğitiminde kolaj tekniği ve çeşitli kolaj çalışmaları uzun yıllardır var olan bir uygulamadır. Bu uygulamalar, öğrencilerin zihinsel yaratım süreçlerini desteklemek ve farklı malzemeleri kullanarak kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağlamak amacıyla yapılmaktadır. "Sanat eğitimi sürecinde öğrencilerin konvansiyonel kalıplar içinden bakma ve bu kalıplar içinden görmenin ötesine geçebilmelerini sağlamak için" (Ergün, 2012, s.16) kolaj tekniği kullanılmaktadır. Bu sayede öğrenciler edindikleri tasarım bilgilerini farklı denemelerle pekiştirme olanağı bulabilmektedirler.

Öğrenciler sınırsız malzeme olanakları ile birlikte kolaj tekniğini, diğer tekniklerle harmanlayabilmektedir. Bu sayede resmin temel elemanlarını farklı bir bakış açısıyla yaratıcılık tetiklenmekte ve belirli kalıpların dışına çıkmaları sağlanmaktadır (Beyoğlu, 2015). "Ayrıca kolaj çalışması, deneysel bir metin, görsel bir eser, web tabanlı bir olay veya belki de yeni formların kombinasyonunu verebilmektedir" (Vaughan, 2005, s.40). Tüm bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda sanat eğitiminde kolaj tekniğinin öğrencilerin gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilebilir.

Günümüz teknolojik gelişmeleriyle birlikte imgelerin üretimi ve çoğaltımı çeşitlilik göstermektedir. Genç neslin sahip olduğu akıllı telefon, tablet ve bilgisayarlar imge/ imaj üretimi, düzenlemesi ve çoğaltımı konularında zengin olanaklar sunmaktadır. Söz konusu cihazlara yüklenebilen yazılımlar/

uygulamalar (application) sayesinde aynı imajın (görüntü) yüzlerce farklı görünümü oluşturulabilmektedir. Öğrenciler bu olanaklar sayesinde saniyeler içinde sonuçlanan kes, kopyala, yapıştır vb. komutları gerçekleştirebilmekte ve farklı alternatifleri deneyebilmektedir. Bu noktada; iki husus önemli görülmektedir. İlk husus bu olanakların doğru amaçlara hizmet edebilmesidir. İkinci husus ise, mevcut olanakların nasıl kontrol altında tutulacağı ile ilgilidir. Çünkü teknoloji bireylere yalnızca yardımcı olmaktadır ve sınırlı bir yapay zekaya sahiptir. Bu nedenle; teknolojiyi kullanacak olan bireyin yönlendirme yapması ve tasarım sürecini yönetmesi gerekir. Yazılım, görsel üzerindeki parçaları kesmek, çoğaltmak ve taşımak konularında yardımcı olurken, kompozisyonun hangi koşullarda tasarım ilkeleriyle uyum gösterebileceği sorusuna doğru bir yanıt veremez. Bu noktada doğru cevapları denemek ve en olası sonuçlara ulaşmak süreç içindeki öğrencinin görevidir. Tasarım ilkeleriyle uyum konusunda yönetilecek tüm soruların cevapları kompozisyon kavramı içinde saklıdır.

Büyük Türkçe Sözlükte (TDK) kompozisyon; ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma biçimi ve işi, sanat yapıtında parçaların bir bütün içinde düzenli olarak bir araya getirilmesi veya renk, çizgi ve yüzeylerin dengeli ve uyumlu biçimde bir araya getirildiği resim şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanımda kompozisyon "parçaların bir bütün içinde, bir düzen gösterecek biçimde bir araya getirilmesi" (Turani, 2006, s.73) olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanımlar ışığında, kompozisyonun kavramsal ve görsel öğelerin iki boyutlu yüzey üzerinde uyum oluşturacak şekilde düzenlenmesi olduğu söylenebilir. Burada sözü edilen uyum; zıtlıkların uyumudur. Göz fizyolojik olarak, zihin ise psikolojik olarak bir olguyu zıtlıklar sonucunda algılamaktadır ve bu durum insanın doğası gereğidir. Bir nesnenin büyük olarak adlandırılmasının sebebi zıddı olan küçük bir nesnenin varlığıdır. İnsanın çevresini saran bu zıtlıklar söz konusu doğal süreç içinde yer aldığına, göz ve zihin tarafından uyumlu olarak algılanır. Aykırı bir biçimlendirme ise gözü rahatsız eder ve algılama sırasında uyum hissedilmez. Bu sebeple; kompozisyonda bütün öğelerin

birbirine uyumlu olması ve bütüne uygun olması en önemli ilkedir (Hedgeceo, 1975 akt. Batuk, 2013). Kompozisyonda, bu temel ilke doğrultusunda belirlenmiş çeşitli ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkeler; zıtlık, denge, ritim, hareket, oran, armoni (uyum), egemenlik (Yolcu, 2004), başlıkları altında incelenmiş ve aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

•Zıtlık; tasarım elemanlarının karşıt özelliklerinin birbirleriyle etkileşime girmesi ve bu sayede ilgi veya odak noktası oluşturmasıdır.

•Denge; tasarım elemanlarının simetrik veya asimetrik olarak düzenlenmeleri sonucu boyut veya önem olarak eşitlik izlenimi yaratmasıdır.

•Ritim; tasarım elemanlarının düzeni ile ilişkilidir. Tekrarlayan elemanların gözün hareketine öncülük etmesi ve göz hareketinin tasarım boyunca devam ederek odak noktasına ulaşması olarak tanımlanır.

•Hareket; birbirini takip eden veya tekrarlayan tasarım elemanlarının kompozisyon içindeki dizilişidir.

•Oran; tasarım elemanlarının büyüklük, sayı, hacim, alan vb. özellikleri arasındaki ilişkidir.

•Armoni (uyum); tasarım elemanlarının tüm parçaları arasında tutarlı bir düzenleme olduğu izleniminin oluşmasıdır.

•Egemenlik; tasarım elemanlarının bir öğesinin yerleşim, zıtlık, renk veya boyut açısından baskın görünmesi, özel bir öneme sahip olmasıdır.

Sanat eğitimi sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin başında kompozisyon ve kurguya ilişkin çözümlerinin yer aldığı ifade edilebilir. Gerek bilgi eksikliği gerekse uygulamada karşılaşılan zorluklar, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerine etki etmektedir. Konu resim sanatı bağlamında ele alındığında sınırları belli olan iki boyutlu yüzey ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla soyut fikirlerini, söz konusu yüzeye aktarmak üzere uygulamaya başlayan öğrencinin karşısında boş bir resim/çizim yüzeyi bulunmaktadır. Bu noktada; öğrencilerin zihninde yer alan düşüncelerini, tasarım ilke ve elemanlarını uygulayarak aktarmaları konusunda yol göstermek, uygulamanın sanatsal ölçütler ışığında tamamlanabilmesi

açısından önemlidir. Bu konuda sanat eğitimi alanında uygulanabilecek çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri de kolaj tekniğinden yararlanarak uygulamalar yaptırmaktır. Öğrencilerin aktarmak istedikleri düşüncelere uygun imgelerin; dergi, fotoğraf, dijital imaj vb. yollarla toplanması, bunların çeşitli denemelerle bir araya getirilmesi ve bu sayede kompozisyon ilkelerine uygun sanatsal bir tasarımın ortaya çıkarılması sağlanabilmektedir.

Literatürde yer alan bilgi ve örneklerde kolaj, farklı malzemelerin yüzey üzerinde bir araya getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu araştırma; kolaj tekniğinden yola çıkarak öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine katkı sağlanması üzerine şekillendirilmiştir. Bu bağlamda; ele alınan konu kolaj üretimi değil, yüzey üzerinde uygun kompozisyonlar oluşturma aşamasında kolaj tekniğinin sunduğu imkanlardan yararlanılması ve oluşturulacak olan kompozisyonların çeşitli resim teknikleri ile yüzeye aktarılmasıdır. Bu sebeplerden dolayı araştırma; çeşitli resim teknikleri ile yapılan resimlerin kompozisyon ilkelerine uygunluğunu belirlemek üzere planlanmıştır. Bu araştırmanın amacı; kolaj tekniğinin öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine katkısını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada '*kolaj tekniğinin öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine katkısı nedir?*' sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Bu araştırma; sanat eğitimi alanında var olan bir durumun ele alındığı nitel bir araştırmadır. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde '*uygulama odaklı eylem araştırması*' yaklaşımı benimsenmiştir. Eylem araştırmaları, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da halihazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik sistematik veri toplama ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırma; Karabük Üniversitesi Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümünde öğrenim gören 10 öğrenci

ve farklı üniversitelerde görev yapan 10 akademisyen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balci, 2007, s.90). Araştırma grubunun resim bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşturulması uygun görülmüştür. Çünkü bu öğrenci grubu temel resim teknikleri konusunda bilgi sahibi olduktan sonra özgün uygulama aşamasına geçmeye başlayan öğrencilerdir. Bu noktada, sahip oldukları bilgileri tasarım ilkeleriyle harmanlayarak özgün uygulamalarına aktarma noktasında problem yaşamaları

muhtemel bir grup olarak görülmüşlerdir. Araştırma grubunda yer alması muhtemel üçüncü sınıf öğrencilerine araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgi verilmiş ve katılmayı kabul eden öğrenciler gruba dahil edilmiştir.

Belirlenen problemin araştırılması ve öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla kolaj çalışmalarından yararlanılması planlanmış ve eylem planı oluşturulmuştur. Eylem planında kullanılan başlıklar Yıldırım ve Şimşek'ten (2006, s.297-305) alınarak düzenlenmiştir. Uygulamalı eylem araştırması planı Tablo 1'de özet olarak sunulmuştur.

Tablo 1.Uygulamalı eylem araştırması planı

Plan basamağı	Gerçekleştirilen çalışma
Araştırma problemi ve sorusu belirleme	Resim bölümünde öğrenim gören öğrencilerin tasarım ilkelerini uygulamalarına aktarmada sorun yaşadıkları, araştırmacının gözlemleri, ilgili alanyazındaki çıkarımlar ve alan uzmanı akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Belirlenen problemin çözümü ile ilişkili literatür taraması gerçekleştirilmiş ve sorular yoluyla araştırma probleminin daha belirgin şekilde ifade edilmesi amacıyla araştırma soru belirlenmiştir.
Veri toplama	Araştırma probleminin ayrıntılı bir biçimde tanımlanması amacıyla çeşitli veri kaynaklarına başvurulmuştur. Bu kapsamda; araştırmacının gözlemleri, resim bölümü öğrencilerinin geçmiş dönem uygulamaları ve diğer uygulayıcıların görüşleri temel veri kaynakları olarak değerlendirilmiştir. Veri toplama süreci yaklaşık 18 ayda tamamlanmıştır.
Veri analizi	Veri toplama sürecinde elde edilen veriler eş zamanlı olarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar alanyazın değerlendirmesi çerçevesinde alan uzmanı diğer uygulayıcılarla paylaşılmış ve görüşleri alınmıştır. Analiz sonucunda tasarım ilkeleri ile ilişkili yedi tema belirlenmiştir.
Eylem ve izleme planları geliştirme	Bu aşamada; araştırma probleminin incelenmesine yönelik adımlar araştırılmış ve öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerini geliştirmeye yönelik alternatif uygulamalar tartışılmıştır. Süreç içinde araştırmaya destek veren 3 uygulayıcının da görüşlerine başvurulmuş ve kolaj tekniğinden yararlanılması planlanmıştır. Eylemin izlenmesi için ise öğrencilere belirli bir süre verilmesi ve uygulama yaptırılması uygun görülmüştür.
Eylem planı uygulama	Eylem planı uygulamasının ilk aşamasında araştırmanın amacına ve aşamalarına değinilmiş ve araştırma grubuna anlatım, soru-cevap ve tartışma yöntemlerinden yararlanan iki haftalık eğitim uygulanmıştır. İki haftalık eğitim sürecinin ilk haftasında kompozisyon, tasarım ilkeleri ve kolaj tekniği konularında bilgi aktarımı yapılmıştır. İkinci haftada ise resim sanatından seçilen örneklerin teknik ve biçimsel çözümlemesi yapılmıştır. Takip eden süreçte öğrencilerden ve öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülteden gerekli izinler alınmış ve öğrencilere uygulama için iki aylık süre verilmiştir. Bu sürede, kurmak istedikleri kompozisyonlarda kolaj tekniğinden yararlanmaları ve oluşturdukları kompozisyonları seçtikleri resim tekniklerinden yararlanarak tuval üzerine aktarmaları istenmiştir. Verilen sürenin sonunda öğrencilerin yapmış oldukları uygulamalar fotoğraflanarak dijital ortama aktarılmıştır.
Uygulama analizi ve değerlendirme	Bu aşamada; belirlenen temalar soru maddelerine dönüştürülmüş ve her bir öğrenci uygulaması için ayrı formlara yerleştirilmiştir. Sonrasında farklı üniversitelerde görev yapan sanat eğitimi alan uzmanı yedi akademisyene gönderilmiş ve öğrenci uygulamalarını formda yer alan sorulara göre değerlendirmeleri istenmiştir.

Alan uzmanlarının değerlendirilmesi sonucunda elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Akademisyenlerin öğrenci uygulamaları hakkındaki değerlendirmeleri, belirlenen temalara göre gruplandırılarak incelenmiş ve araştırmanın bulguları düzenlenmiştir. Ayrıca "nitel verinin sayısallaştırılması sonucunda ortaya çıkacak yorumların daha "adil" bir biçimde yapılmasını" (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.243) sağlayabilmek için veri toplama sürecinde elde edilen veriler, belli süreçlerden geçirilerek sayısal veriye dönüştürülmüştür. Bu bağlamda oluşturulan formlarda puanlama yapılmış ve 2= Çok Yeterli, 1= Yeterli, 0= Orta, -1= Yetersiz, -2=Çok Yetersiz şeklinde sayısallaştırılmıştır. Bu şekilde derecelendirmedeki amaç, aynı öğrenci uygulamasına en yüksek ve en düşük puanı veren alan uzmanlarının ortalamasına ulaşabilmektir. Sayısallaştırılmayan veriler bütüncül olarak gözden geçirilmiş, araştırma

amacı ve süreci hakkında bilgi sahibi olan 3 uygulayıcıyla tartışılmış ve belirlenen temalara bağlı olarak analiz edilmiştir. Son aşamada; ortaya çıkan bulguların yorumlanması ile araştırma sonuçlarına ulaşılmış ve araştırma süreci raporlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde; elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin yapmış oldukları uygulamaların alan uzmanları tarafından değerlendirilmesi sonucunda; zıtlık, denge, ritim, hareket, oran, armoni (uyum), egemenlik olarak belirlenen temalara bağlı olarak elde edilen veriler yorumlanmıştır. Sayısal veriye dönüştürülmüş değerlendirme sonuçlarının temalara göre gruplanması Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Sayısal veriye dönüştürülmüş değerlendirme sonuçlarının temalara göre gruplanması

	Öğrenci Uygulaması-1	Öğrenci Uygulaması-2	Öğrenci Uygulaması-3	Öğrenci Uygulaması-4	Öğrenci Uygulaması-5	Öğrenci Uygulaması-6	Öğrenci Uygulaması-7	Öğrenci Uygulaması-8	Öğrenci Uygulaması-9	Öğrenci Uygulaması-10
Zıtlık	0.71	1.00	0.86	1.14	0.86	1.43	1.00	1.29	0.14	0.57
Denge	0.71	1.00	0.71	0.86	0.71	1.29	1.00	1.43	0.29	0.71
Ritim	0.43	0.71	0.86	1.14	1.14	1.43	1.00	1.00	0.14	1.00
Hareket	0.71	0.29	0.57	0.86	1.14	1.14	1.29	0.86	0.29	0.71
Oran	0.57	0.86	0.43	1.14	0.71	1.00	0.71	1.00	0.29	0.86
Armoni	0.86	0.57	0.86	1.14	0.71	1.00	0.57	1.43	0.43	0.86
Egemenlik	0.43	1.14	1.43	0.57	0.71	1.29	0.43	1.29	0.43	1.14

* Sayısal veriye dönüştürülmüş puanların aritmetik ortalaması verilmiştir. (Toplam puan / uzman sayısı)

Puan aralığı: (2) ile (1,2) arası 'çok yeterli'; (1,19) ile (0,4) arası 'yeterli'; (0,39) ile (-0,4) arası 'orta'; (-0,41) ile (-1,2) arası 'yetersiz'; (-1,21) ile (-2) arası 'çok yetersiz'

Bulgular kompozisyon ilkelerine göre belirlenen temalara bağlı olarak her öğrenci uygulaması için ayrı ayrı incelenmiştir. Bu aşamada, öğrenci uygulamaları "Öğrenci Uygulaması-1", "Öğrenci Uygulaması-2" vd. şeklinde adlandırılmıştır. İzleyen paragraflarda öncelikle öğrenci uygulamaları sunulmuş ve alan uzmanlarının yaptığı değerlendirmenin bulgularına yer verilmiştir. Sonrasında ise karşılaştırmalı analiz gerçekleştirilmiş ve uygulamaların yeterli ve yetersiz kaldıkları temalar tartışılmıştır.

Resim 1: Öğrenci Uygulaması-1

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 1'de ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Ritim ve egemenlik temalarında iki akademisyen 'yetersiz' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorumlar genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 2: Öğrenci Uygulaması-2

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 2'de ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın,

kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Aynı değerlendirmede tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin ise **orta** olduğu belirtilmiştir. Armoni temasında iki akademisyen 'kötü' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorumlar genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 3: Öğrenci Uygulaması-3

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 3'te ki; kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin çok yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının ve kompozisyonda oluşturulan armoninin ise **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır.

Resim 4: Öğrenci Uygulaması-4

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 4'te ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Denge ve egemenlik temalarında bir akademisyen 'yetersiz' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorumlar genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 5: Öğrenci Uygulaması-5

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 5'te ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Armoni temasında bir akademisyen 'çok kötü' şeklinde, zıtlık temasında da bir akademisyen 'yetersiz' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorumlar genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 6: Öğrenci Uygulaması-6

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 6'da ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin çok yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Aynı değerlendirmede tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının ve kompozisyonda oluşturulan armoninin ise **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır.

Resim 7: Öğrenci Uygulaması-7

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 7'de ki; tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin çok **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin ise **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır. Egemenlik temasında bir akademisyen 'çok yetersiz' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorum genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 8: Öğrenci Uygulaması-8

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 8'de ki; kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin çok yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin ve tasarım elemanlarının oranlarının ise yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Zıtlık, armoni ve egemenlik temalarında bir akademisyen 'yetersiz' şeklinde yorum bildirmiş ancak bu yorum genel değerlendirme sonucuna etki etmemiştir.

Resim 9: Öğrenci Uygulaması-9

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 9'da ki; kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin ve tasarım elemanlarının oranlarının

ise orta olduğu anlaşılmaktadır. Denge ve egemenlik temalarında bir akademisyen 'çok yetersiz' şeklinde, hareket, oran ve armoni konularında da üç akademisyen 'yetersiz' şeklinde yorum bildirmiştir. Bu yorumlar genel değerlendirme sonucunu etkilemiştir.

Resim 10: Öğrenci Uygulaması-10

Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda Resim 10'da ki; tasarım elemanları ile kompozisyonda oluşturulan zıtlığın, kompozisyondaki dengenin, kompozisyonda oluşturulan ritmin, tasarım elemanlarının oluşturduğu hareketin, tasarım elemanlarının oranlarının, kompozisyonda oluşturulan armoninin ve kompozisyon kurgusunda oluşturulan egemenliğin **yeterli** olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenci uygulamalarının karşılaştırmalı analizinde, öğrencilerin en başarılı olduğu tema egemenlik ilkesi olarak belirlenmiştir. Karşılaştırmaların devamında zıtlık ve denge ilkelerinde de egemenlik ilkesine yakın bir başarı elde ettikleri görülmektedir. Sözü edilen üç ilkeyi armoni (uyum) ilkesi takip etmekte ve bu ilkede de olumlu veriler ortaya çıkmaktadır. Yedi temanın dördü yeterli bulunurken, bir tema orta düzeyde yeterli bulunmuş, iki temada yer alan ilkeler ise yeterince olumlu bulunmamıştır. Öğrencilerin en yetersiz olduğu tema hareket ilkesi olarak belirlenmiştir. Bu temayı oran ilkesi takip etmekte ve bu ilkede de yeterince olumlu veriler ortaya çıkmamaktadır. Karşılaştırma sonucunda eşit aralıkta duran tek tema ritim ilkesidir. Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda düşük puan alan temaların temel sebepleri arasında öğrenciler tarafından seçilen imgelerin hareket ve oran

ilkelerini karşılayacak nitelikte olmaması düşünülmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin hareket algısını ve oran ilişkisini tam olarak anlayamadıkları da düşünülmektedir. Ortaya çıkan yetersizliğin geliştirilmesi ve öğrencilerin bu üç temada da yeterli düzeye ulaşmaları için süreç içinde kuramsal derslerden destek alınması ve bu derslerde öğrencilere teorik bilgiler aktarılması düşünülmüştür.

Karşılaştırmalı analizde öğrenci uygulamaları, aldıkları değerlendirme puanları temel alınarak kendi aralarında incelenmiştir. Yetersiz olarak tanımlanan temalar en başarılı tema olan egemenlik ilkesi temel alınarak bu şekilde tanımlanmıştır. Kompozisyon ilkelerine bağlı olarak belirlenen temalara ilişkin bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde ise; öğrenci uygulamalarının iki adedinin tasarım ilkeleri açısından 'çok yeterli' olduğu, yedi adedinin 'yeterli' olduğu, bir adedinin de 'orta' olduğu anlaşılmaktadır.

Tartışma

Kolaj tekniğinin öğrencilerin kompozisyon kurma becerilerine katkısını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen araştırmada; kolaj tekniği kullanılarak yapılan öğrenci uygulamalarının tasarım ilkeleri açısından yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kolaj tekniğinden yararlanılarak yapılan uygulamalarda egemenlik, zıtlık, denge ve armoni ilkelerine yönelik katkı düzeyin yüksek olduğu belirlenmiştir. Söz konusu dört ilkeyi takip eden ilkelerin ritim, oran ve hareket ilkeleri olduğu anlaşılmaktadır. İlkeler kendi aralarında karşılaştırıldığında; kolaj çalışmalarından yararlanmak en yüksek katkıyı egemenlik ilkesinin uygulanmasına yapmakta iken en düşük katkıyı ise hareket ilkesinin uygulanmasına yapmaktadır.

Araştırma sürecinde öğrencilere tasarım ilkeleri konusunda bilgiler verilmesi sonrasında, öğrenciler oluşturdukları kolaj çalışmalarında bu ilkelere dikkat ederek tasarımlarını oluşturmuşlardır. Bu sayede hem tasarımlarını söz konusu ilkelere uygun olarak gerçekleştirdikleri hem de edindikleri teorik bilgileri pekiştirdikleri gözlenmiştir. Bu gözlem ile ilişkili çıkarımları ilgili alanyazında görmek mümkündür. Beyoğlu (2015) araştırmasında; sanat eğitiminde kolaj tekniği ile yapılan

uygulamaların bireye teorik ve uygulamalı olarak katkı sağladığını belirtmektedir. Kolaj tekniği kullanılarak yapılan uygulamalarda araştırma grubunda yer alan öğrencilerin doğru seçimler yapabilmek ve kompozisyon kurma sürecinde ilkeleri en uygun şekilde düzenleyebilmek için çaba gösterdikleri görülmüştür. Kolaj tekniği öğrencilerin geleneksel yöntemlerin ötesinde çözüm yollarına ulaşabilmeleri ve önceden edindikleri bilgileri seçenekli olarak kurgulayabilmeleri için kullanılmaktadır (Ergün, 2012). Ayrıca kolajdan asamblaj ve enstalasyona doğru gelişen süreçte sanatçının çalıştığı yüzeyin, malzemenin gitgide gelişerek yayılmasının onun özgürleşmesinde çok önemli aşamalar olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz, 2011).

Bulgularda yer alan öğrenci uygulamaları ve alan uzmanı akademisyenlerin yorumları birlikte değerlendirildiğinde, kolaj tekniği kullanılarak oluşturulan uygulamaların tasarım ilkeleri açısından olumlu niteliklere sahip olduğu araştırmada ulaşılan bir diğer sonuçtur. Araştırma kapsamında incelenen 10 adet öğrenci uygulamasından iki adedinin tasarım ilkelerine uygunluk açısından 'çok yeterli', yedi adedinin 'yeterli' ve bir adedinin de 'orta' derecede yeterli olarak belirlenmesi de bu sonucu desteklemektedir. Sağlam ve Enginoğlu (2016) da araştırmalarında benzer bir görüş ortaya koyarak; sanat eğitimi sürecinde kolaj ve asamblaj gibi tekniklerin çocuğun kendisini ifade etmesini sağladığını, yaratıcı ve üretici yanları ortaya çıkardığını belirtmektedir.

Bu araştırma kapsamında ortaya çıkan öğrenci uygulamaları, öğrencilerin kazanımları ve uzmanların yorumları birlikte değerlendirildiğinde kolaj tekniğinin araştırmaya katılan öğrencilerin kompozisyon kurma becerisini geliştirdiği ifade edilebilir. İlgili literatürde yer alan benzer bulgular da bu sonucu desteklemektedir. Sanat eğitiminde kolaj tekniği ve sanat dışı malzemeler çocuğun hayal gücü ve yaratıcılığını artırmaktadır. Bu sayede öğrenci, iki boyutlu ve üç boyutlu yüzeylerde biçimlendirme, kompozisyon kurma, inşa etme gibi birçok niteliği öğrenmektedir (Sağlam ve Enginoğlu, 2016).

Eğitim programında yer alan uygulama ağırlıklı derslere destek olmak amacıyla

tasarım bilgisi, tasarı ilkeleri, kompozisyon gibi teorik ağırlıklı derslerde kuramsal bilgilerin ayrıntılı olarak işlenmesi ve öğrencilerin yeterince öğrenemedikleri belirlenen ilkeleri öğrenmelerinin sağlanması önerilebilir. Ayrıca yeterince olumlu değerlendirilmeyen hareket ve oran ilkelerinin öğretimi için uygulamalar yaptırılabilir. Benzer araştırma yaklaşımı ile daha geniş örneklem grupları üzerinde

farklı kolaj uygulamaları yaptırılması ve elde edilen sonuçların karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılması önerilebilir. Ayrıca tasarım ilkelerinin her birini sınamaya yönelik uygulamalar da araştırmacılar / uygulayıcılar tarafından yaptırılabilir.

KAYNAKÇA

- Bağcı, S., Çağman F., Renda, G. ve Tanındı, Z. (2006). *Osmanlı resim sanatı*. İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Batuk, H. N. (2013). *Fotoğrafın resim sanatı üzerindeki etkisi ve görsel sanatlar eğitiminde kompozisyon kurmadaki yeri ve önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Beyoğlu, A. (2015). Sanat eğitiminde kolaj tekniği ve Richard Hamilton'ın eser örneğinin incelenmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 16 (2), 225-241.
- Çetin, A. ve Sarıkahya, E. (2017). Modernist süreçte tuval resmine malzemeyle müdahale [Elektronik Versiyonu]. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (49), 194-199.
- Ergün, C. (2012). Temel sanat eğitiminde ve çağdaş sanatta kolaj-fotomontaj, *Marmara Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1 (3), 5-19.
- Güneş, N. (2013). *Resim sanatında kolaj, asamblaj ve Türk resmine yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kafkas, Y. E. (2008). *Plastik sanatlarda yeni oryantalizm*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Öztütüncü, Ş. (2015). Fotoğraf ve kolaj etkileşimine Robert Rauschenberg ve Richard Hamilton yaklaşımı [Elektronik Versiyonu]. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 87-102.
- Sağlam, F. ve Enginoğlu, T. (2016). Atık nesnelerin sanat eğitiminde kullanılması [Elektronik Versiyonu]. *Batı Anadolu Bilimleri Dergisi*, 7(14), 45-58.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2005). *Sanat ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turani, A. (2006). *Sanat terimleri sözlüğü* (11. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu (tarih yok). Büyük Türkçe Sözlük. İnternet'ten 12 Mayıs 2016'da http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts adresinden alınmıştır.
- Vaughan, K. (2005). Pieced together: collage as an artist's method for interdisciplinary research. *International Journal of Qualitative Methods*, 4 (1), 27-52. İnternet'ten 15 Mart 2017'de SAGE veritabanından alınmıştır: <http://journals.sagepub.com>.
- Weisstein, U. (1978). Collage, montage, and related terms: their literal and figurative use in and application to techniques and forms in various arts. *Comparative Literature Studies*, 15, (1), 124-139. İnternet'ten 25 Nisan 2016'da JSTOR veritabanından alınmıştır: <http://www.jstor.org>
- Williams, B. (2002). Using collage art work as a common medium for communication in interprofessional workshops, *Journal of Interprofessional Care*, 16 (1), 53-58, 24 Nisan 2016'da İnternet'ten Taylor&Francis veritabanından alınmıştır: <http://www.tandfonline.com>.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baksı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2011). Güzel sanatlar eğitiminde gelişen ve değişen kavramlar ve tanımlar. *1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (ss. 129-132). Ankara: Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi.
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- _____ (tarih yok). English Dictionary (meaning of collage). İnternet'ten 12 Mayıs 2016'da <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/collage#translations> adresinden alınmıştır.

Extended Abstract

Introduction

It is possible to see the examples in which the collage technique is used in different applications within the history of art. Collage technique has been used since the beginning of the 20th century in art of painting in Europe. Among its leading names, Picasso and Braque's technique has made it possible to use different materials besides traditional painting materials. Along with the use of these materials by the artists; these elements and objects, which do not have an artistic quality on their own, have been evaluated in a composition and used as a part of the work of art. This new technique, which emerged in art, took place in the process of art education with time. Collage technique in art education and various collage works have existed for many years. These practices are designed to support students' mental creation processes and enable them to express themselves by using different materials. Students can apply the collage technique in one study by blending it with other techniques.

With today's technological developments, the production and reproduction of the images are diversified. Younger generations' smartphones, tablets and computers offer rich possibilities for image generation, manipulation and replication. At this point; two issues seem to be important. The first issue is that these possibilities can serve the right purposes. The second issue concerns how to keep existing facilities under control. At this point, it is the task of the student in the process to try the right answers and reach the most probable results. Design principles and

composition is the keywords to find the right answers. Composition is the arrangement of conceptual and visual elements in a way that they will be in harmony on a two dimensional surface. Contrast, balance, rhythm, movement, proportion, harmony and dominance is the basic design principles. At the beginning of the problems encountered by the students during the art education process are the solutions related to composition and fiction. The aim of this research is to search the contribution of collage technique to the skill of students to build composition.

Methodology

This research is a qualitative research in which an existing situation in art education is addressed. In this study, in which the practice-based action research approach is interiorized. Purposive sampling method was chosen for the selection of students constituting the research group. Composition of the students that they make by using the collage technique are presented to opinions of the experts. The digitized responses of the academicians on student work were grouped according to the determined themes and the findings of the study were arranged.

Findings

As a result of the evaluation by the experts of the studies carried out by the students in the study group; the data obtained according to the themes determined as contrast, balance, rhythm, movement, proportion, harmony and dominance are interpreted. When the

findings of the theme determined according to the composition principles are evaluated as a whole, it is understood that two student work is 'very adequate', seven student work is 'adequate' and one student work is 'middle'. In the comparative analysis of student applications, the most successful theme of the students was defined as the dominance principle. The less successful theme of the students was defined as the movement principle.

Discussion

In the results of research; the achievements of the students, the qualifications of the resulting studies, and the experts comments were evaluated together, the collage technique developed the skills of students to build

composition. It has been determined that the contribution to the principles of dominance, contrast, balance and harmony is high in applications made by using collage technique. When student applications and expert comments are evaluated together, they have positive qualities in terms of design principles of applications using collage technique. It may be suggested that the applications for testing each of the design principles are carried out by the researchers / practitioners.